

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 19SVs/5/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5019200005
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Trenčan
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:5019200005.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky vo veci žalobcov (sťažovateľov): 1. I.. F. Q., nar. XX. N. XXXX, bytom W. XXXX/X, XXX XX . C. L., 2. I.. T. T., nar. XX. J. XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX C. L., obaja právne zastúpení: JUDr. Juraj Lukáč, advokát, so sídlom Námestie sv. Egídia 11/6, 058 01 Poprad, proti žalovanému: Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky (pôvodne: Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky), so sídlom Tomášikova 14366/64A, 831 04 Bratislava, za účasti ďalších účastníkov konania: 1. R. Q., nar. XX. R. XXXX, bytom R. XXX/XX, XXX XX C. L., 2. D. D., nar. XX. L. XXXX, bytom W. XX/XXXX, XXX XX. C. L., 3. I.. U. W., nar. XX. J. XXXX, bytom S. X, XXX XX C. L., 4. Železnice Slovenskej republiky, so sídlom Klemensova 8, 813 61 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 29154/2018/SV/84401 zo dňa 8. novembra 2018, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 30S/3/2019-184 zo dňa 24. novembra 2020, na základe postúpenia veci veľkému senátu uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžk/19/2021 zo dňa 28. marca 2024 takto

rozhodol:

Vec sa vracia senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky 8S.

odôvodnenie:

I. Dôvody postúpenia veci veľkému senátu

1. K postúpeniu veci veľkému senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „veľký senát“) podľa § 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „SSP“) pristúpil senát 8S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „predkladajúci senát“) po tom, čo pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti žalobcov dospel k právnomu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného v rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Najvyšší správny súd“ alebo „kasačný súd“) sp. zn. 8Sžk/20/2019 zo dňa 30.03.2022 (ďalej aj ako „odlišný rozsudok“).

2. Právnou otázkou, pri ktorej riešení sa chcel predkladajúci senát odchýliť od odlišného rozsudku, je, či a v akom rozsahu ustanovenia § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vyvlastňovaní“) zakladajú právomoc správnych súdov preskúmať v správnom súdnictve na základe všeobecnej správnej žaloby čiastkový výrok o náhrade za vyvlastnenie.

3. Vec bola postúpená veľkému senátu uznesením sp. zn. 4Sžk/19/2021 z 28. marca 2024.

II. Opis preskúmvanej veci

4. Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky (ďalej aj ako „prvostupňový správny orgán“ alebo „správny orgán prvého stupňa“) rozhodnutím č. OU-ZA-OVBP2/V/2018/005567-023/DAA zo dňa 29. júna 2018 (ďalej aj ako „prvostupňové rozhodnutie“) rozhodol o návrhu Železníc Slovenskej republiky (ďalej aj ako „vyvlastniteľ“ alebo „ďalší účastník v 4. rade“) na vyvlastnenie pozemkov - odňatím

vlastníckeho práva k pozemkom, resp. k jeho častiam, za účelom realizácie stavby „Modernizácia železničnej trate Žilina - Košice, úsek trate Liptovský Mikuláš - Poprad - Tatry (mimo)“ v k. ú. C. L. tak, že: - v zmysle § 13 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní vyvlastnil vo verejnom záujme v rozsahu geometrických plánov č. 204-5/2013 zo 7. februára 2013, č. 204-9/2013 z 26. februára 2013, č. 204-73/2012 z 28. februára 2013, č. 204-74/2012 z 26. marca 2013, č. 204-75/2012 z 30. apríla 2013 a č. 204-76/2012 z 24. mája 2013, trvalým odňatím vlastníckeho práva v prospech vyvlastniteľa pozemky bližšie špecifikované pod položkou č. 1 až 5 patriace žalobcom a ďalším účastníkom konania v 1. až 3. rade (ďalej aj „doterajší vlastníci“ alebo aj „vyvlastňovaní“), zároveň rozšíril vyvlastnenie o nevyužiteľné pozemky bližšie špecifikované na str. 10. predmetného rozhodnutia a

- v zmysle § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní určil za vyvlastnené pozemky náhradu bližšie špecifikovanú na str. 11 predmetného rozhodnutia podľa trhovej ceny - všeobecnej hodnoty určenej znaleckým posudkom č. 42/2017 zo 14. marca 2017 vypracovaným Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (ďalej len „znalecký posudok č. 42/2017“), ktorú má doterajším vlastníkom vyvlastiteľ vyplatiť v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti predmetného rozhodnutia o vyvlastňovaní.

S písomnou námietkou prednesenou na ústnom pojednávaní ohľadom neprímeranosti výšky náhrady za vyvlastňované pozemky podľa znaleckého posudku č. 42/2017 a požiadavkou na vyššiu náhradu podľa nimi predloženého znaleckého posudku boli vyvlastňovaní odkázaní na súd bez prerušenia konania v zmysle § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní.

5. Vyvlastňovaní podali proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolania, v ktorých okrem iného namietali výšku náhrady určenej znaleckým posudkom č. 42/2017, ktorý predložil vyvlastiteľ. Náhrada nezodpovedá výške primeranej ceny za vyvlastňované pozemky. Argumentovali vlastným znaleckým posudkom č. 114/2016, vypracovaným I. L. F., s ktorým sa podľa nich správny orgán prvého stupňa dostatočne nevyšporiadal, ďalšie dokazovanie vo vzťahu k výške primeranej náhrady nevykonal a bez opory v zákone sa jednostranne priklonil k cene predloženej vyvlastiteľom, pričom v ďalšom vyvlastňovaných odkázal na civilné konanie. Takto prijatým záverom správny orgán prvého stupňa hrubo porušil ich práva v prospech vyvlastniteľa, keďže mali za to, že z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) zákona o vyvlastňovaní nevyplýva, že by znalecký posudok predložený vyvlastiteľom mal mať prednosť pred nimi predloženým znaleckým posudkom.

6. Žalovaný rozhodnutím č. 29154/2018/SV/84401 zo dňa 8. novembra 2018 (ďalej aj ako „preskúmané rozhodnutie“) zamietol odvolanie vyvlastňovaných a potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Poukázal na to, že nie je oprávnený rozhodovať o námietke týkajúcej sa vyššej náhrady za vyvlastnenie a s požiadavkou na vyššiu náhradu ako stanovenú vo vyvlastňovacom konaní odkázal vyvlastňovaných na súd so žalobou smerujúcou proti vyvlastiteľovi. Žalovaný vnímal znalecký posudok ako dôkaz, ktorý správny orgán nehodnotí z hľadiska obsahovej správnosti, ale len z hľadiska, či úvahy znalca nie sú v rozpore so zásadami logiky a skutkovým stavom tak, ako sa tento javí z dôkazov vykonaných pred správnym orgánom. Ďalej žalovaný uviedol, že vyvlastňovaní ako účastníci konania sa môžu v súlade s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní domáhať preskúmania výroku o náhrade v súdnom konaní na základe žaloby podanej v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení. V poučení uviedol, že jeho rozhodnutie je preskúmateľné súdom v zmysle SSP. Na preskúmanie rozhodnutia o vyvlastnení v časti výroku o určení výšky náhrady za vyvlastnenie je podľa § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní príslušný súd.

7. Preskúmané rozhodnutie napadli žalobcovia správnu žalobou, v ktorej zopakovali argumentáciu z administratívneho konania. Táto nesmerovala k výške náhrady za vyvlastnené pozemky, ale k tomu, že predloženým znaleckým posudkom č. 114/2016 spochybnili dôkaz vyvlastniteľa o určení primeranej výšky náhrady podľa zákona o vyvlastňovaní.

8. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „správny súd“) rozsudkom č. k. 30S/3/2019-184 zo dňa 24. novembra 2020 (ďalej aj ako „napadnutý rozsudok“) správnu žalobu zamietol. Pripomenul dôvodovú správu k zákonu o vyvlastňovaní, ktorá k ustanoveniu § 14 v spojení s § 13 ods. 3 písm. a) cit. zák. uvádza, že „ide o analógiu s Trestným poriadkom tzn., že ak vyvlastnený podá odvolanie iba proti výroku o náhrade, odvolací orgán odvolanie zamietne; bez ohľadu na to, či sa vyvlastnený obráti so žalobou na súd alebo nie, rozhodnutím o vyvlastnení určenú náhradu vyvlastiteľ vždy vyvlastnenému poskytne. Uvedené riešenie bolo prijaté z dôvodu, že prax ukázala, že rozhodovanie vo veciach náhrady je v sporných prípadoch nad rámec možností vyvlastňovacieho orgánu.“

9. Podľa správneho súdu predmetom odvolacieho správneho konania môžu byť len výroky o vyvlastnení podľa § 13 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní, nie výrok o určení primeranej náhrady podľa § 13 ods. 3 cit. zák., keďže v zmysle § 14 ods. 2 veta druhá cit. zák. je na preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 3 príslušný civilný súd, a to na základe žaloby podanej v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia

právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení. Práve o námietkach takéhoto charakteru sa musí konať na základe samostatnej žaloby, na podanie ktorej boli žalobcovia v súlade s ustanovením § 13 ods. 3 písm. a) cit. zák. odkázaní v rozhodnutí správneho orgánu prvého stupňa. Z uvedených dôvodov ani žalovaný ako odvolací orgán už nemohol prihliadať na námietky týkajúce sa vyššej náhrady než priznanej na podklade znaleckého posudku v prvostupňovom rozhodnutí. Keďže k prieskumu námietok ohľadne vyššej náhrady, a to ani procesného charakteru, žalovaný nie je legitimovaný, nemôžu potom tvoriť ani predmet správneho súdneho prieskumu.

10. Vzhľadom na vyššie uvedené mal správny súd za to, že nemohol posúdiť dôvodnosť žalobných námietok týkajúcich sa výroku o určení náhrady, a to ani pokiaľ išlo o námietky spornosti primeranej náhrady plynúcej zo znaleckých posudkov. Tiež mu neprináležalo vysporiadať sa s námietkou ohľadom pochybenia správneho orgánu, pokiaľ tento nevykonal ďalšie dokazovanie v otázke primeranej náhrady, ale bez opory v zákone sa jednostranne priklonil k cene predloženej vyvlastniteľom, keďže táto námietka sa týka procesného postupu, ktorý predchádzal vydaniu výroku napadnutého rozhodnutia o priznanej náhrade, ktorý nemôže byť predmetom súdneho prieskumu. Namietané pochybenie podľa správneho súdu nie je procesnou vadou s vplyvom na výrok rozhodnutia žalovaného, ktorý súd preskúmava z hľadiska zákonnosti v tomto súdnom konaní, t. j. na výrok o vyvlastnení.

11. Svoje úvahy správny súd finalizoval sumarizujúcou konštatáciou, že žalovaný má podľa § 14 ods. 1 zákona o vyvlastňovaní právomoc len na meritórne preskúmanie výrokov podľa § 13 ods. 2 cit. zák., nemá však právomoc posudzovať zákonnosť výroku správneho orgánu prvého stupňa o priznanej náhrade za vyvlastnenie v zmysle § 13 ods. 3 cit. zák., a v tomto rozsahu potom prieskumnú právomoc nemá ani správny súd v správnom súdnom konaní.

12. Žalobcovia (ďalej aj ako „sťažovatelia“) podali proti napadnutému rozsudku kasačnú sťažnosť, požadujúc zrušenie tohto rozsudku z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP a vrátenie veci správneho súdu na ďalšie konanie. Namietli, že správny súd sa nevysporiadal s ich skutočnou námietkou, ktorou nebola samotná výška (dostatočnosť) primeranej náhrady za prechod vlastníckeho práva, ale nezákonnosť procesného postupu správnych orgánov, akým k určení výšky primeranej náhrady správne orgány v priebehu konania dospeli. Pripomenuli, že správneho orgánu boli zo strany vyvlastniteľa a sťažovateľov predložené dva znalecké posudky, v ktorých bola primeraná náhrada vypočítaná rôzne. Vzhľadom na spornosť výšky primeranej ceny sa správny orgán nemohol prikloniť bez ďalšieho k posudku vyvlastniteľa a sťažovateľov odkázať na súd, pretože tak by mohol učiniť iba v prípade, ak by zistená primeraná výška náhrady bola nesporná a sťažovatelia by napriek tomu žiadali uhradiť vyššiu sumu. Keďže však vyvlastniteľom tvrdená výška primeranej náhrady bola v dôsledku druhého znaleckého posudku sporná, bolo podľa sťažovateľov povinnosťou správneho orgánu túto pochybnosť odstrániť.

13. Žalovaný poukázal na vlastné predchádzajúce vyjadrenia, stotožnil sa s napadnutým rozsudkom a kasačnú sťažnosť navrhol ako nedôvodnú zamietnuť.

14. Ďalší účastníci konania v 1. až 4. rade sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadрили.

15. Predkladajúci senát zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná včas (§ 443 ods. 1 SSP), oprávnenými osobami (§ 442 ods. 1 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustná (§ 439 SSP) a má predpísané náležitosti (§ 57 SSP a § 445 SSP).

III. Argumentácia predkladajúceho senátu

16. Predmetom posudzovania v preskúmavanej veci je otázka výkladu ustanovení § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní, konkrétne to, či a v akom rozsahu tieto ustanovenia zakladajú právomoc správnych súdov preskúmavať na základe všeobecnej správnej žaloby čiastkový výrok o náhrade za vyvlastnenie vo vyvlastňovacom konaní. Doterajšia rozhodovacia činnosť kasačného súdu stihla k uvedenej otázke formulovať rozličné stanoviská.

17. Predkladajúci senát identifikoval rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/20/2019 zo dňa 30. marca 2022, v ktorom senát v obdobnej veci (vyvlastnenie iných pozemkov pre účely totožnej stavby), s totožným odôvodnením rozsudku správneho súdu (Krajský súd v Žiline sp. zn. 30S/54/2018 zo dňa 19. marca 2019) vo vzťahu k právnej otázke riešenej v tomto uznesení sformuloval v bode 35 nasledujúci právny názor: „Najvyšší správny súd sa v tejto súvislosti stotožnil so závermi krajského súdu, ktorý námietku ohľadne výšky určenej primeranej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vyhodnotil ako nedôvodnú. Nad rámec dôvodov vedúcich k takémuto záveru, ktoré krajský súd podrobne vysvetlil v bodoch 35 až 37 kasačnou sťažnosťou napadnutého rozsudku poukazuje najvyšší správny súd aj na skoršiu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 4Sžk/13/2018 z 8. októbra 2019 uzavrel, že „V súvislosti s námietkou nedostatočného odôvodnenia výšky náhrady za predmet vyvlastnenia zdôrazňuje, že právne predpisy neumožňujú správneho orgánu

vo vyvlastňovacom konaní revidovať zákonnosť a správnosť znaleckého posudku ... Správny orgán preto mohol iba akceptovať závery znaleckého posudku a primeranú náhradu určiť na základe týchto záverov.“ Za zmienku taktiež stojí skutočnosť, že žalobkyňa v kasačnej sťažnosti nevytýka znaleckým posudkom znalca Svrčka obsahové nedostatky (spočívajúce napr. v nesprávnosti zvolenej metódy stanovenia ceny), ale ich len konfrontuje s existenciou iného znaleckého posudku, ktorého závery majú byť pre žalobkyňu výhodnejšie. Otázka výšky náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva (resp. jej prieskumu) je však v intenciách § 13 ods. 3 písm. b) text za bodkočiarkou zákona č. 282/2015 Z. z. („s požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd“) a § 14 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z. zverená do kompetencie civilného súdu. Krajský súd teda dospel k správne mu záveru, keď konštatoval deficit svojej kompetencie preskúmať výrok o určení náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva.“

18. Na opačnej strane judikatórneho spektra identifikoval predkladajúci senát rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 1Sžk/42/2021 zo dňa 23. februára 2022, v ktorom kasačný súd v bodoch 25 a 26 uviedol: „Čo sa však týka podania správnej žaloby na preskúmanie výrokov rozhodnutia o náhrade za vyvlastnenie, kasačný súd sa nestotožnil s právnym názorom správneho súdu, že výroky o náhrade za vyvlastnenie nie je možné napadnúť správnu žalobou, pretože je v právomoci civilného súdu rozhodnúť o vyššej náhrade bez toho, aby sa právoplatné rozhodnutie o vyvlastnení rušilo. Podľa názoru kasačného súdu tá skutočnosť, že je možné podať civilnú žalobu v zmysle § 4a ods. 4 z. č. 175/1999 Z. z. (resp. podľa všeobecnej úpravy zákona o vyvlastnení v § 13 ods. 3 písm. a/., časť vety za bodkočiarkou), nevylučuje podanie správnej žaloby v zmysle Správneho súdneho poriadku. Túto možnosť zakotvuje § 14 ods. 2 a 3 zákona o vyvlastňovaní (...).“

19. V podobnom duchu formuloval Najvyšší správny súd svoje závery aj v rozsudku sp. zn. 8Sžk/28/2019 zo dňa 30. septembra 2021, keď v bodoch 30 a 31 uviedol: „Kasačný súd ďalej aj v nadväznosti na vyššie uvedené ako i svoje závery týkajúce sa preskúmateľnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy o určení výšky náhrady za vyvlastnenie v správnom súdnom preskúmvacom konaní poukazuje na to, že takéto preskúmanie rozhodnutia pochopiteľne nemôže byť „bezobsažné“, t. j. v konaní pred správnym súdom žalobca musí mať možnosť namietať nedostatky, ktorými bolo zaťažené konanie a rozhodovanie orgánu verejnej správy o určení výšky náhrady za vyvlastnenie. Ide však predovšetkým o vady týkajúce sa postupu správneho orgánu, ktoré by mali vplyv na zákonnosť výroku o určení náhrady za vyvlastnenie, medzi ktoré patrí napr. neobstaranie zákonom stanovených podkladov pre rozhodnutie, či nedodržanie procesného postupu s tým spojeného (zabezpečenie odborného vyjadrenia alebo vysvetlenia znalca) a pod. Napokon žalobca v tomto smere vytykal orgánu verejnej správy viacero pochybení týkajúcich sa nezákonnosti jeho postupu, resp. rozhodnutia, avšak posúdenie námietky, ktorou s poukazom na ním predložený znalecký posudok spochybňoval výšku náhrady za vyvlastnenie, resp. domáhal sa jej navýšenia, a ktorú ako dôvodnú vyhodnotil krajský súd v kontexte nedostatočne zisteného skutkového stavu zákonodarca v ust. § 13 ods. 3 písm. a) zákona č. 282/2015 Z. z. preniesol do civilného sporového konania, t. j. správny orgán ju nebol oprávnený riešiť v administratívnom - vyvlastňovacom konaní spôsobom uvedeným v rozhodnutí krajského súdu (...).“

20. Vychádzajúc z uvedeného prezentoval následne predkladajúci senát záver o potrebe odchylenia sa od právneho názoru vyjadreného v rozsudku Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/20/2019 zo dňa 30. marca 2022, v ktorom kasačný súd v kontexte odôvodnenia správneho súdu vo všeobecnosti skonštatoval správnosť záveru o deficite právomoci správneho súdu preskúmať výrok o určení náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, pretože otázka prieskumu výšky náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva je v intenciách § 13 ods. 3 písm. b) text za bodkočiarkou zákona č. 282/2015 Z. z. [pozn. predkladajúceho senátu - správne ide o ustanovenie § 13 ods. 3 písm. a)] a § 14 ods. 2 cit. zák. zverená do kompetencie civilného súdu.

21. Predkladajúci senát sa naopak názorovo priklonil k argumentácii iného senátu kasačného súdu obsiahnutej v rozsudku sp. zn. 8Sžk/28/2019 zo dňa 30. septembra 2021 a v súlade s touto doplnil, že žalobca môže v správnom súdnom konaní v rámci vymedzených žalobných bodov namietať určité procesné pochybenia orgánu verejnej správy, ktoré by mohli mať vplyv na zákonnosť výroku o určení náhrady za vyvlastnenie v zmysle § 13 ods. 3 písm. a) cit. zák. K takýmto procesným pochybeniam možno podľa predkladajúceho senátu zaradiť vady týkajúce sa postupu orgánu verejnej správy pri vydávaní rozhodnutia ako napr. to, že orgán verejnej správy nepostupoval v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, že odňal účastníkom konania možnosť oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia, že nezaobstaral zákonom požadované podklady potrebné pre rozhodnutie, že nedodržal postup v zmysle § 4 ods. 4 cit. zák., prípadne že výrok jeho rozhodnutia neobsahoval zákonom predpísané náležitosti a pod.

22. Predkladajúci senát mal tiež za to, že pokiaľ by účastník konania alebo iná oprávnená osoba namietala skutočnosti, ktoré sú obsahom znaleckého posudku priloženého k návrhu podľa § 9 ods. 2 písm. f) cit. zák. aj po uplatnení postupu v § 4 ods. 4 cit. zák. orgánom verejnej správy ako vyvlastňovacím orgánom, ktorý zabezpečí odborné vyjadrenie alebo vysvetlenie znalca na náklady vyvlastníteľa, orgán verejnej správy nemá následne inú možnosť ako odkázať vyvlastneného bez prerušenia konania na civilný súd v zmysle § 13 ods. 3 písm. a) veta za bodkočiarkou cit. zák. Je tomu tak preto, že odborné závery znaleckého posudku, prípadne iných znaleckých posudkov predložených do konania, orgán verejnej správy nemôže svojím vlastným posúdením nahrádzať, prípadne ich inak modifikovať.

23. Predkladajúci senát tiež skonštatoval, že prieskum výroku rozhodnutia o náhrade za vyvlastnenie podľa § 13 ods. 3 zákona o vyvlastňovaní v správnom súdnictve na základe všeobecnej správnej žaloby nevylučuje zároveň aj podanie civilnej žaloby v civilnom sporovom konaní podľa § 13 ods. 3 písm. a) veta za bodkočiarkou cit. zák., keď s požiadavkou na vyššiu náhradu za vyvlastnenie vyvlastňovací orgán odkáže vyvlastneného bez prerušenia konania na súd. V praxi by to konkrétne znamenalo, že výrok o vyvlastnení práv k pozemku alebo ku stavbe v zmysle § 13 ods. 2 cit. zák. nadobudne po rozhodnutí druhostupňového správneho orgánu právoplatnosť, pričom vyvlastňovaný, ktorý nie je spokojný s náhradou za vyvlastnenie, má možnosť podať žalobu na civilný súd bez nutnosti toho, aby vyvlastňovací orgán musel prerušiť správne vyvlastňovacie konanie, pokiaľ vyvlastňovaný takýto nárok v konaní uplatní. Žaloba by tak smerovala proti vyvlastníteľovi (nie proti orgánu verejnej správy), pričom vyvlastňovaný by sa v žalobe mohol domáhať už iba zvýšenia náhrady (rozdielu) oproti náhrade určenej v právoplatnom rozhodnutí o vyvlastnení.

24. Na podporu záverov, ku ktorým má záujem sa prikloniť, poukázal predkladajúci senát aj na rozhodnutie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu (ďalej aj ako „kompetenčný senát“) sp. zn. 18Skomp/9/2022 zo dňa 25. januára 2023, ktorý v bode 9 z ustanovení zákona o vyvlastňovaní vyabstrahoval, že „nárok na zaplatenie náhrady za vyvlastnenie je vo svojej podstate súkromnoprávnym nárokom na plnenie, ktorý vzniká medzi pôvodným vlastníkom alebo iným oprávneným z príslušného práva (vyvlastneným) a novým vlastníkom, resp. tým, kto bude mať z vyvlastnenia prospech (vyvlastníteľom). To napokon zodpovedá aj ustanoveniu § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré možnosť vyvlastnenia za náhradu upravuje ako súčasť obsahu vlastníckeho práva vlastníka a nárokov, ktoré z vlastníckeho práva vyplývajú. O tomto súkromnoprávnom nároku však na základe § 13 ods. 1 a 3 zákona č. 282/2015 Z. z. rozhoduje v prvom rade vyvlastňovací orgán, ktorým je podľa § 7 cit. zák. okresný úrad v sídle kraja. Okresný úrad je orgánom štátnej správy (porov. § 2 ods. 1 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy), v dôsledku čoho je podľa § 4 písm. a) SSP orgánom verejnej správy a jeho rozhodnutia a opatrenia môžu byť podľa § 2 ods. 1 a § 6 SSP predmetom prieskumu v správnom súdnictve. Z § 18 ods. 1 zákona č. 282/2015 Z. z. napokon vyplýva, že vo vyvlastňovacom konaní sa postupuje podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, takže jeho výsledkom je rozhodnutie v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) SSP. Výrok tohto rozhodnutia o náhrade za vyvlastnenie je potom v zmysle výslovného ustanovenia § 14 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z. preskúmateľný v správnom súdnictve na základe žaloby, ktorou je všeobecná správna žaloba podľa § 177 a nasl. SSP (porov. už cit. rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/29/2019).“ (pozn. predkladajúceho senátu - išlo o citovaný rozsudok Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/28/2019 z 30. septembra 2021). V podobnom zmysle koncipoval svoj záver už kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Najvyšší súd“) v rozhodnutí sp. zn. 1KO/13/2020 z 25. novembra 2020, ktorý v bode 14 uviedol, že z ustanovení zákona o vyvlastňovaní vyplýva „súdny prieskum na základe podanej správnej žaloby, a to rozhodnutia vo vzťahu k výroku rozhodnutia o vyvlastnení podľa ust. § 13 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z., ale aj rozhodnutia vo vzťahu k výroku o finančnej náhrade podľa § 13 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. Výrok rozhodnutia o finančnej náhrade v zmysle § 13 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z. z. je možné preskúmať na základe podanej správnej žaloby s poukazom na § 14 ods. 2 vety druhej a tretej zákona č. 282/2015 Z. z., v rozsahu námietok vyplývajúcich z ust. § 4 ods. 4 zákona č. 282/2015 Z. z., podľa ktorého ak najneskôr pri prerokovaní návrhu vyvlastníteľa na vyvlastnenie na ústnom pojednávaní účastník konania alebo iná oprávnená osoba namietne skutočnosti, ktoré sú obsahom znaleckého posudku priloženého k návrhu podľa § 9 ods. 2 písm. f), vyvlastňovací orgán zabezpečí odborné vyjadrenie alebo vysvetlenie znalca na účel posúdenia skutočností, ktoré sú dôležité na rozhodnutie o sume náhrady za vyvlastnenie.“

25. Predkladajúci senát pripomenul, že na závery vyjadrené v rozhodnutí kompetenčného senátu Najvyššieho súdu sp. zn. 1KO/13/2020 následne nadviazal kasačný súd rozsudkom sp. zn. 8Sžk/28/2019 zo dňa 30. septembra 2021, keď uviedol, že ustanovenie § 4 ods. 4 zákona o vyvlastňovaní predstavuje osobitný procesný mechanizmus uplatňujúci sa v prípade namietania

skutočností, ktoré sú obsahom znaleckého posudku a ktorý zakotvuje povinnosť orgánu verejnej správy zabezpečiť odborné vyjadrenie alebo vysvetlenie znalca, ak vyvlastňovaný nesúhlasí s výškou náhrady za vyvlastnenie určenou znaleckým posudkom. Súčasne skonštatoval, že v opačnom prípade, ak by orgán verejnej správy prehodnocoval závery znaleckých posudkov sám, vyššie cit. ustanovenie by stratilo svoj zmysel, pretože celé dokazovanie vo vzťahu k otázke určenia výšky náhrady za vyvlastnenie by sa namiesto v konaní pred civilnými súdmi realizovalo v administratívnom konaní.

26. Záverom judikatórneho exkurzu k spornej otázke dal predkladajúci senát do pozornosti, že „v podstate súkromnoprávny nárok na náhradu za vyvlastnenie sa môže stať predmetom dvoch samostatných súdnych konaní - na jednej strane ho možno uplatniť v civilnom sporovom konaní podľa § 13 ods. 3 písm. a) zákona č. 282/2015 Z. z. v takom rozsahu, v akom o ňom nebolo rozhodnuté v rozhodnutí o vyvlastnení. V tomto prípade ide o typický príklad tzv. následnej (konzekutívnej, delenej) právomoci, kedy právomoc súdu podľa Civilného sporového poriadku vzniká až potom, čo vo veci rozhodol orgán verejnej správy. Na druhej strane však môže byť tento nárok aj predmetom správneho súdneho konania v rozsahu, v akom bol priznaný rozhodnutím vyvlastňovacieho orgánu, pretože toto rozhodnutie možno preskúmať na základe správnej žaloby...“ (sp. zn. 18Skomp/9/2022 zo dňa 25. januára 2023, bod 9). Tento záver korešponduje s výkladovým prístupom predkladajúceho senátu k ustanoveniam § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní, nakoľko kompetenčný senát v tom istom rozhodnutí ďalej bližšie upresňuje, že „koniec koncov, tak ako v správnej žalobe môže žalobca ako žalobný bod namietat', že určité procesné pochybenia orgánu verejnej správy sú relevantné práve preto, že vyústili do nízkej vyvlastňovacej náhrady, tak zasa v žalobe o zaplatenie vyššej náhrady podľa § 13 ods. 3 písm. a) zákona č. 282/2015 Z. z. možno namietat', že príliš nízka vyvlastňovacia náhrada bola práve dôsledkom takýchto procesných pochybení.“ (sp. zn. 18Skomp/9/2022 zo dňa 25. januára 2023, bod 9). Predkladajúci senát zastal názor, že uvedený prístup tzv. duálnej súdnej ochrany bol vo vzťahu k výroku o náhrade za vyvlastnenie v zmysle § 13 ods. 3 písm. a) cit. zák., keď súdna ochrana je poskytovaná ako civilnými súdmi na základe civilnej žaloby, tak aj správnym súdnictvom na základe všeobecnej správnej žaloby, vyjadrený aj v rozhodnutiach Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 1Sžk/42/2021 a sp. zn. 8Sžk/28/2019, z ktorých predkladajúci senát vychádzal a ku ktorým má záujem sa prikloniť.

27. Napriek tomu, že predkladajúci senát si bol vedomý existencie až dvoch rozhodnutí kompetenčného senátu (1KO/13/2020, 18Skomp/9/2022) vyjadrujúcich sa k spornej otázke formulovanej v bode 2. tohto uznesenia, považoval za potrebné vec predložiť veľkému senátu, a to najmä z dôvodu naplnenia požiadavky právnej istoty adresátov súdneho rozhodnutia, nakoľko vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/20/2019 zo dňa 30. marca 2022 ide pri predkladanej veci o obdobnú vec, a to vyvlastnenie iných pozemkov pre účely totožnej stavby (viď bod 4. tohto uznesenia).

IV. Právne posúdenie a rozhodnutie veľkého senátu

28. Veľký senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sa oboznámil so spisovým materiálom Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 4Sžk/19/2021, dôvodmi odlišného rozsudku a rozsudkov, ku ktorým má záujem sa predkladajúci senát prikloniť a na svojom neverejnom zasadnutí dňa 30. apríla 2025 jednomyselne dospel k záveru, že vec je potrebné vrátiť predkladajúcejmu senátu bez meritórneho rozhodnutia spornej otázky, a to najmä vzhľadom na špecifiká veci predloženej veľkému senátu.

29. Hoci z pohľadu požiadaviek Správneho súdneho poriadku boli formálne splnené predpoklady na predloženie veci veľkému senátu postupom podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP, t. j. existujú rozhodnutia kasačného súdu, od ktorých má predkladajúci senát záujem sa v rozhodujúcej otázke odchýliť, ide z hľadiska materiálnej podstaty kauzy o obdobu kompetenčného konfliktu medzi civilným súdom a správnym súdom podľa § 18 ods. 4 SSP, čo vyplýva aj z formulácie spornej otázky - či a v akom rozsahu ustanovenia § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb zakladajú právomoc správnych súdov preskúmať v správnom súdnictve na základe všeobecnej správnej žaloby čiastkový výrok o náhrade za vyvlastnenie. Veľký senát pripomína, že v doterajšom konaní nedošlo k formálnemu predloženiu veci na rozhodnutie kompetenčnému senátu, nakoľko v rámci inštančného postupu nebola doposiaľ spochybnená právomoc správneho súdu.

30. Podľa § 8 ods. 1 SSP ak odsek 2 neustanovuje inak, kompetenčné spory medzi súdmi, ak je sporné, či vec patrí do správneho súdnictva, rozhoduje kompetenčný senát podľa § 11 Civilného sporového poriadku.

31. Podľa § 11 ods. 1 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „CSP“) spory o právomoc medzi súdmi a inými orgánmi rozhoduje kompetenčný senát najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší správny súd") podľa tohto zákona. Rozhodnutím kompetenčného senátu sú súdy a orgány verejnej moci viazané.

32. Podľa § 18 ods. 4 SSP ak súd postúpi vec správneho súdu, ktorý s tým nesúhlasí z dôvodu, že nejde o vec patriacu do správneho súdnictva, správny súd ju predloží na rozhodnutie kompetentnému senátu najvyššieho správneho súdu, ktorého rozhodnutím sú sudy viazané.

33. Podľa § 466 ods. 3 SSP právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný. Ak sa senát najvyššieho správneho súdu pri svojom rozhodovaní chce odchyliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

34. Podľa § 469 SSP ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, správny súd aj orgán verejnej správy sú viazaní právnym názorom kasačného súdu.

35. Na vysvetlenie veľký senát pripomína, že pri používaní termínu „kompetenčný senát“ a odkaze na jeho rozhodnutia v ďalšom texte tohto uznesenia má na mysli nielen kompetenčný senát Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu kreovaný podľa právnej úpravy CSP a SSP účinné od 01.08.2021, kedy došlo k prvému kroku inštitucionálneho vyčlenenia správneho súdnictva ako osobitnej sústavy všeobecného súdnictva zriadením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (pozri zákon č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva), ale aj kompetenčný senát Najvyššieho súdu podľa právnej úpravy CSP a SSP účinné do 31.07.2021.

36. Veľký senát stál pred dilemou, či v situácii, keď o určitej spornej otázke, vygenerovanej kompetenčným sporom medzi civilným súdom a správnym súdom v inom konaní, už meritorne judikoval kompetenčný senát (1KO/13/2020, 18Skomp/9/2022), je potrebné, alebo vôbec možné, aby k rovnakej spornej otázke zaujímal meritorne stanovisko aj veľký senát v rámci svojej pôsobnosti danej mu príslušnými ustanoveniami SSP, a to najmä so zreteľom na text právnej normy ustanovenia § 18 ods. 4 SSP, podľa ktorého rozhodnutím kompetenčného senátu sú sudy viazané.

37. Pátrajúc po odpovedi na otázku, či pri kategórii záväznosti, s ktorou pracuje právna norma ustanovenia § 18 ods. 4 SSP, ide o záväznosť inter partes, t. j. len vo vzťahu k sváracim sa súdom, ktorých sa konkrétny kompetenčný konflikt priamo dotkol, alebo má táto záväznosť aj charakter záväznosti precedenčnej pro futuro a in generalia, t. j. aj pre akékoľvek sudy, ktoré by sa pri výkone svojej právomoci s rovnakou spornou otázkou stretli, nenašiel veľký senát v doterajšej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu, Najvyššieho správneho súdu ani Ústavného súdu Slovenskej republiky primeranú argumentačnú odozvu.

38. V snahe zodpovedať vyššie nastolenú otázku považuje veľký senát za potrebné pozastaviť sa nad charakterom záväznosti súdnych rozhodnutí. Záväznosť rozhodnutia znamená, že rozhodnutie má normatívne ustanovené účinky. Slovenská judikatúra ako i právna teória rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyšších súdov, a to záväznosť precedenčnú (judikatórnu) a záväznosť kasačnú (inštančnú), pričom v praxi môže mať to isté rozhodnutie znaky oboch typov záväznosti.

39. Základným znakom precedenčnej záväznosti je, že presahuje hranice veci, v ktorej bolo rozhodnutie vydané, má všeobecný význam a týka sa bližšie neurčeného okruhu skutkovo a právne obdobných prípadov. I keď rozhodnutia najvyšších súdov v slovenskom právnom poriadku nemožno chápať tak ako je v aglo-americkom právnom systéme vnímaný precedens, predsa len aj tieto rozhodnutia predstavuje určité východisko pre rozhodovanie všeobecných súdov alebo súdov správneho súdnictva v Slovenskej republike v iných, skutkovo a právne rovnakých alebo obdobných prípadoch. Pre precedenčnú záväznosť je typické aj to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšieho stupňa nepodriaďiť sa právnemu názoru vyššieho stupňa vtedy, keď - reflektujúc právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci - náležite v dobrej viere vysvetlí svoj právny odklon, predostrie svoje konkurujúce úvahy a začne s rozhodnutím vyššieho súdu (judikátom najvyššieho súdu) zmysluplný právny dialóg, v rámci ktorého polemizuje s právnymi názormi vyššieho súdu a vysvetlí, prečo svoj právny názor považuje za lepšie zodpovedajúci podstate prejednávanej veci.

40. Účinky kasačnej záväznosti sú výrazne iné. Požiadavky na reflektovanie právneho názoru Najvyššieho súdu alebo Najvyššieho správneho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní nižšieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikatórnej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím alebo kasačným súdom platí normatívne ustanovená zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu právnym názorom vysloveným dovolacím alebo kasačným súdom. Hoci ani kasačná záväznosť nie je absolútna, môže byť prekonaná len v normatívne alebo judikatórne ustanovených prípadoch a v žiadnom prípade nie iba na základe vlastného uváženia nižšieho súdu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/12/2016 zo dňa 31.03.2016 alebo uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 232/2022 zo dňa 03.05.2022).

41. Záväznosť rozhodnutia kompetenčného senátu a záväznosť rozhodnutia veľkého senátu však v sebe kompilujú prvky tak precedenčnej ako i kasačnej záväznosti.

42. Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že kompetenčný senát nerozhoduje vo veci samej ale len o „právomoci súdu“. Záväznosť rozhodnutia kompetenčného senátu je výslovne a špeciálne pre toto senátne teleso upravená v § 11 ods. 1 CSP a § 18 ods. 4 SSP. Táto záväznosť je ekvivalentom kasačnej záväznosti, hoci rozhodnutie kompetenčného senátu nie je spojené s kasáciou, t. j. zrušením súdneho rozhodnutia. Ani rozhodnutiu kompetenčného senátu však nemožno ubrať precedenčnú záväznosť vo vzťahu k ďalším obdobným veciam.

43. Rozhodnutie veľkého senátu vo veci samej [§ 466 ods. 5 písm. a) SSP] zrušujúce alebo meniace kasačnou sťažnosťou napadnuté súdne rozhodnutie je spojené s kasačnou záväznosťou danou ustanovením § 469 SSP. Táto dopadá tak na správny súd ako aj na orgán verejnej správy. Každé rozhodnutie veľkého senátu je však súčasne nadané aj osobitnou precedenčnou záväznosťou upravenou v § 466 ods. 3 SSP, v zmysle ktorej môže byť rozhodnutie veľkého senátu „prekonané“ v inej veci len následne vydaným rozhodnutím veľkého senátu.

44. Napriek uvedeným rozdielom v právnej úprave však možno dospieť k záveru, že rozdiel medzi precedenčnou záväznosťou rozhodnutia kompetenčného senátu a precedenčnou záväznosťou rozhodnutia veľkého senátu z materiálneho hľadiska nie je daný. Z dôvodu právnej istoty a predvídateľnosti práva neoddeliteľne spojených s ústavne konformným výkladom by totiž senát Najvyššieho súdu alebo Najvyššieho správneho súdu mal v prípade úmyslu odchyliť sa od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí kompetenčného senátu tiež postúpiť vec na rozhodnutie kompetenčnému senátu. Inak povedané, mal by sa aplikovať rovnaký postup ako pri veľkom senáte.

45. V snahe o korektné interpretačné uchopenie ustanovenia § 18 ods. 4 SSP a zodpovedanie z neho vyplývajúcej otázky právnej povahy záväznosti rozhodnutí kompetenčného senátu sa veľký senát zamerával aj na ideu materiálneho právneho štátu. Jednou z jej axiém je dôraz na stabilitu rozhodovacej činnosti orgánov aplikácie práva. Adresát právnych noriem v materiálnom právnom štáte oprávnené predpokladá, že ak súdy na určitú spornú právnu otázku dali už skôr konkrétnu odpoveď, tak v jeho prípade, vymedzenom rovnakými alebo obdobnými skutkovými okolnosťami, vecnými súvislosťami a rovnakou spornou právnu otázkou, budú súdy postupovať rovnako alebo obdobne.

46. Aj podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22.11.2011, č. k. IV. ÚS 499/2011-25) „neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09). Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).“

47. Princíp právnej istoty našiel svoje pozitívno-právne vyjadrenie v ustanovení čl. 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého „právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.“

48. Vo vyššie uvedenej súvislosti poukazuje veľký senát podporne, t. j. ako na interpretačnú inšpiráciu, na právny názor Ústavného súdu Českej republiky. Tento sa vyjadroval k právnej povahe rozhodnutí zvláštného senátu, ktorý je v podmienkach Českej republiky inštitucionálnou obdobou kompetenčného senátu podľa CSP/SSP. V náleze sp. zn. IV. ÚS 1743/10 zo dňa 23.11.2010 vyslovil, že „záväť, dle něhož by rozhodnutí ve věcech kompetenčních sporů měla právní účinky toliko inter partes, by vedl k absurdním důsledkům. Vedl by ke stavu, v němž by orgány rozhodující takové spory opakovaně judikovaly v obdobných případech identická stanoviska, vedl by ke stavu ohrožení právní jistoty při

uplatňování pravomoci ze strany orgánů soudní moci a orgánů veřejné správy, vedl by k neúměrnému prodlužování soudního řízení, vedl by k chaosu a entropii.“

49. Z doposiaľ prezentovaného veľkému senátu vyplýva, že pri odpovedi na otázku, či rozhodnutie kompetenčného senátu o spornej kompetenčnej otázke má mať iba účinky inter partes, alebo precedenčne dopadá na všetky rovnaké alebo obdobné prípady pro futuro, je právnou normou ustanovenia § 18 ods. 4 SSP ústavnoprávne konformné interpretovať v intenciách smerujúcich k napĺňaniu princípu právnej istoty, teda tak, že rozhodnutím kompetenčného senátu nie sú viazané len sudy, ktoré sa dostali do procesného dotyku so spornou otázkou (t. j. sudy prejednávajúce konkrétnu spornú vec, ktoré sa stali sporovými stranami pred kompetenčným senátom), ale všetky sudy, ktorým je alebo v budúcnosti bude na prejednanie a rozhodnutie predložená totožná sporná kompetenčná otázka. Inak by totiž podľa veľkého senátu strácalo zmysel inštitucionálne ukotvenie kompetenčného senátu a jeho pôsobenie na procesnom pomedzí všeobecného a správneho súdnictva, s primárnym cieľom postupnej eliminácie sporných kolíznych otázok pri výklade právomoci a kompetencie jednotlivých zložiek všeobecnej sústavy súdov a tiež s cieľom prispievať k aplikačnému zjednocovaniu rozhodovacej činnosti súdov konajúcich podľa rôznych procesných kódexov.

50. Precedenčná záväznosť rozhodnutí kompetenčného senátu i vo vzťahu k rozhodovacej činnosti veľkého senátu dáva zmysel aj z hľadiska zohľadnenia jeho inštitucionálneho ukotvenia, spôsobu kreácie a zloženia, keď kompetenčný senát vykonáva svoju pôsobnosť nielen na procesnej platforme Civilného sporového poriadku, ale aj v správnom súdnom konaní na základe Správneho súdneho poriadku, je tvorený paritným zastúpením sudcov oboch vrcholných súdnych telies v sústave všeobecného súdnictva, a to štyrmi sudcami Najvyššieho súdu a štyrmi sudcami Najvyššieho správneho súdu (podľa právnej úpravy účinnej do 31.07.2021 bol zložený zo siedmich sudcov, a to troch sudcov správneho kolégia najvyššieho súdu, troch sudcov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a jedného sudcu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu). Takisto okruh subjektov aplikácie práva, ktoré sa naň môžu obrátiť, je podstatne širší ako pri veľkom senáte, na ktorý sa pri postupe podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP môžu obrátiť iba kasačné senáty Najvyššieho správneho súdu.

51. Zohľadniac ekvivalentnú precedenčnú záväznosť rozhodnutí kompetenčného senátu a veľkého senátu, s prihliadnutím na princípy právnej istoty a predvídateľnosti práva obsiahnuté v potrebe ústavne konformného výkladu, bolo preto potrebné dôjsť k záveru, že právny názor vyslovený v rozhodnutí kompetenčného senátu by sa nemal „prelamovať“, ale ani „potvrzovať“ rozhodnutím veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu v rámci posudzovania predbežnej otázky. Inými slovami rozhodnutia kompetenčného senátu a veľkého senátu majú obdobný charakter, čo znamená, že ak určitá právna otázka bola už posúdená kompetenčným senátom vo vzťahu k právomoci súdu, nie je (aj pri naplnení dôvodov daných v § 22 ods. 1 SSP) nevyhnutné ju predložiť na rozhodnutie veľkému senátu. Kompetenčný senát a veľký senát totiž nepôsobia ako konkurenti, ale partneri a vzájomný rešpekt týchto vrcholných senátnych telies najvyšších súdov vrátane akceptácie rozhodovania kompetenčného senátu zo strany veľkého senátu by mal byť imanentnou súčasťou súdnej kultúry, resp. právnej praxe vo všeobecnosti.

52. Navrátiac sa k podstate, teda k spornej otázke, ktorá podnietila predkladajúci senát predložiť vec veľkému senátu, sa veľký senát zameril na právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti kompetenčného senátu (viď bližšie body 23. a 25. tohto uznesenia). Vychádzajúc z nich dospel k záveru o dôvodnosti redukcie vlastnej prieskumnej pôsobnosti v tejto veci v podstate len na posúdenie, či vo veci predloženej postupujúcim senátom na rozhodnutie veľkému senátu sa skutočne jedná iba o totožnú spornú, povahou kompetenčnú právnou otázku, ku ktorej sa už v iných konaniach vyjadril kompetenčný senát postupom podľa § 18 ods. 4 SSP.

53. Veľký senát dospel k záveru, že otázka, či a v akom rozsahu ustanovenia § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní zakladajú právomoc správnych súdov preskúmať v správnom súdnictve na základe všeobecnej správnej žaloby čiastkový výrok o náhrade za vyvlastnenie, je otázka týkajúca sa právomoci a príslušnosti súdov.

54. Kompetenčný senát nastavil už v uznesení sp. zn. 1KO/13/2020 zo dňa 25.11.2020 a následne v uznesení sp. zn. 18Skomp/9/2022 zo dňa 25.01.2023 potvrdil a bližšie objasnil jasné kritériá pre posúdenie, za akých okolností konkrétnej veci je daná právomoc správnych súdov na základe všeobecnej správnej žaloby preskúmať výrok správneho orgánu týkajúci sa náhrady za vyvlastnenie v intenciách ustanovení § 13 ods. 3 písm. a) v spojení s § 14 ods. 2 zákona o vyvlastňovaní. Ako bolo vysvetlené vyššie, veľký senát sa nepovažuje za subjekt, ktorý by bol zákonodarcom zamýšľaný alternovať, dopĺňať či revidovať rozhodnutia a v nich obsiahnuté právne názory kompetenčného senátu, ak sporná otázka nevybočuje z definičného rámca kompetenčného sporu. Keďže k zodpovedaniu inej otázky nebol veľký senát v tomto konaní predkladajúcim senátom vyzvaný, dospel k záveru o potrebe

vrátenia veci späť predkladajúcemu senátu, ktorého úlohou bude so zreteľom na konkrétny obsah odvolacích námietok v administratívnom konaní a žalobných námietok uplatnených v správnej žalobe sám posúdiť otázku ne/existencie právomoci správnych súdov v danej veci, t. j. sám zaujať k spornej otázke relevantné stanovisko, vychádzajúc pritom z vyššie citovaných rozhodnutí kompetenčného senátu, ktorými je s poukazom na prijaté závery viazaný.

55. Len pre úplnosť veľký senát dopĺňa, že o uznesení kompetenčného senátu sp. zn. 1KO/13/2020 zo dňa 25. novembra 2020 mal kasačný súd vedomosť už pri rozhodovaní veci vedenej pod sp. zn. 8Sžk/20/2019 a jeho rozsudok sp. zn. 8Sžk/20/2019 zo dňa 30. marca 2022 tak sám osebe predstavuje odklon od právnych záverov kompetenčného senátu. Z uvedenej skutočnosti okrem iného vyplýva dôvodnosť predloženia veci veľkému senátu postupujúcim senátom, ktorý tak správne identifikoval rozdielnosť nielen rozhodovacej praxe kasačných senátov medzi sebou navzájom, ale aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti kompetenčného senátu.

56. Z vyššie uvedených dôvodov veľký senát postupom podľa § 466 ods. 5 písm. b) bod 2. SSP vec vrátil predkladajúcemu senátu 8S Najvyššieho správneho súdu. Bez ohľadu na tento záver poukazuje veľký senát na to, že práve v podmienkach predloženej veci bol prvýkrát konfrontovaný s nevyhnutnosťou komplexného právneho posúdenia záväznosti rozhodnutí kompetenčného senátu vo vzťahu ku kasačným senátom Najvyššieho správneho súdu, resp. ich právnej relevancie a rozsahu záväznosti pre kasačné konanie, ako aj posúdením samotných inštitucionálnych, resp. právnych vzťahov kompetenčného senátu a veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu (k tomu pozri napr. aj body 27, 35, 36 a 50 tohto uznesenia). Z týchto dôvodov potom veľký senát - a to aj v spojení so skutočnosťami uvedenými v bode 54 tohto rozhodnutia - vníma predloženie veci veľkému senátu zo strany predkladajúceho kasačného senátu ako legitímne a užitočné.

57. Toto rozhodnutie prijal veľký senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 7:0.

I. Právny názor vyslovený v rozhodnutí kompetenčného senátu by sa nemal „prelamovať“, ale ani „potvrďovať“ rozhodnutím veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu v rámci posudzovania predbežnej otázky. Rozhodnutia kompetenčného senátu a veľkého senátu majú obdobný charakter, čo znamená, že ak určitá právna otázka bola už posúdená kompetenčným senátom vo vzťahu k právomoci súdu, nie je (aj pri naplnení dôvodov daných v § 22 ods. 1 SSP) nevyhnutné ju predložiť na rozhodnutie veľkému senátu.

II. Veľký senát nie je povolaný alternovať, dopĺňať či revidovať rozhodnutia a v nich obsiahnuté právne názory kompetenčného senátu, ak sporná otázka nevybočuje z definičného rámca kompetenčného sporu.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.